
[2020-34-RE](#)

Causa 2020-34-RE

(Palou Godall c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 215-2020. Recurs d'empara

Sentència del 7 de setembre del 2020

BOPA núm. 109, del 16 de setembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 d'abril del 2020, per la representació processal del Sr. Ramon Palou Godall, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Penal Especialitzada núm. 1 de la Batllia en la causa penal 8000080/2015, coneguda com a causa Valora, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari que el recurrent té dret a ser indemnitzat i que se'l reposti en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 9 de juny del 2020 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 29 de juny del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 28 de novembre del 2011, la representació processal del Sr. Ramon Palou Godall, com a client de la societat Valora, SA, va interposar una querrela criminal contra diverses persones per la

comissió de presumptes delictes de falsejament de comptes, d'administració deslleial a l'empresa, de fallida delictiva, d'estafa, de presumpta estafa qualificada i apropiació indeguda i de falsedat documental.

1.2. El 26 de juny del 2017, la batlle instructora de la causa va dictar una providència mitjançant la qual, d'acord amb l'article 121 del Codi de procediment penal, es donava vista a les parts i al Ministeri Fiscal de les actuacions, per tal que en un termini de 15 dies sol·licitessin la conclusió del sumari o la pràctica de les diligències considerades escaients.

1.3. El 20 de desembre del 2019, la representació processal del Sr. Ramon Palou Godall va presentar un escrit en què constata que d'ençà de la providència esmentada del 2017, la Batllia no havia dut a terme cap més actuació d'instrucció i s'estava vulnerant el seu dret a un judici de durada raonable.

1.4. El 8 d'abril del 2020, la representació processal del Sr. Ramon Palou Godall va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Penal Especialitzada núm. 1 de la Batllia en la causa penal 8000080/2015, coneguda com a causa Valora, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent al·lega la vulneració del dret a un procés degut, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable (article 10.2 de la Constitució) produït en la causa penal número 8000080/2015 (causa Valora).

- Exposa que, el 28 de novembre del 2011, va presentar una querella en el marc de les diligències abans indicades. El 26 de juny del 2017, la batlle instructora va dictar una providència en virtut de la qual, i de conformitat amb l'article 121 del Codi de procediment penal, es donava vista a les parts i al Ministeri Fiscal de les actuacions practicades per tal que, en el termini de quinze dies, poguessin demanar la conclusió del sumari o la pràctica de les diligències que consideressin escaients.

- A les actuacions consta que el client núm. 1289 va demanar la pràctica de noves diligències.

- Destaca que des de la data de la providència esmentada no s'ha portat a terme cap actuació d'instrucció i que, el 20 de desembre del 2019, va presentar un escrit d'insistiment, en què es posava de manifest aquest fet, sense que s'hagi rebut cap resposta per part de la batlle instructora.

- Considera que aquesta inactivitat el perjudica, com a acusador particular, perquè encara que no va demanar la pràctica de cap diligència, veu vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari que té dret a ser indemnitzat i que se'l reposi en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal informa que en la tramitació d'aquesta causa seguida per uns delictes majors (8000080/2015) s'ha produït una dilació que no és atribuïble a la part recurrent i que, donats els terminis d'inactivitat, aquesta ha de considerar-se objectivament com a indeguda.

- No obstant això, vol exposar que l'acumulació de feina de la Batllia no és una justificació de la dilació indeguda, però sí ha de portar als poders públics a valorar la necessitat d'examinar si aquesta acumulació deriva de dificultats d'ordre estructural, per tal de dotar l'Administració de Justícia de les adequades solucions per evitar la reiteració d'aquestes vulneracions.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'article 10.2 de la Constitució garanteix el dret a un judici de durada raonable. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre de 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE- i del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional és conforme amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas *Zimmermann i Steiner c/ Suïssa*, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas *Frydlender c/ França*).

3.2. La concreció de la durada "raonable", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE).

3.3. Si traslladem les consideracions anteriors al cas que ens ocupa, la vulneració del dret a un procés degut de durada raonable és constatable.

Aquest Tribunal Constitucional ja ha tingut ocasió d'analitzar aquest mateix supòsit en la sentència del 21 de gener del 2020, recaiguda en la causa 2019-68-RE, en què es va determinar: "*En aquest cas, no hi ha dubte de la complexitat de l'afer principal que s'investiga, ja que la seva dificultat des del punt de vista econòmic i financer és evident. No obstant això, com ja es va declarar en la sentència de l'11 de juliol del 2019 (causa 2019-21-RE anteriorment citada), quan, al marge del procés principal, es plantegen qüestions dotades de completesa jurídica i que es poden considerar com a incidentals, es pot aplicar l'exigència de durada raonable com si es tractés d'un judici complet.*

En el cas que ara ens ocupa, resta clara la durada no raonable del procés principal, el qual, malgrat la seva complexitat tècnica i el gran nombre de parts que han d'intervenir, es troba en tramitació des de fa més de 12 anys. Però també s'ha d'entendre que una petició de noves diligències, a l'empara de l'article 121 del Codi de procediment penal, no es pot dilatar més de dos anys per ser resolta, ja que aquesta actuació no es troba justificada per cap complexitat ni tècnica ni de la concurrència de subjectes intervinents, afegint que de les actuacions es desprèn que el retard no és imputable a l'actuació de la part recurrent. En aquest cas, la no resolució de la petició de noves diligències

d'instrucció efectuada, el 14 de juliol del 2017, no es pot entendre com a raonable, sinó que respon a una passivitat inexcusable de l'òrgan judicial".

Les anteriors consideracions són plenament traslladables a aquesta causa, ja que des de la providència del 26 de juny del 2017 que dona vista a les parts per tal que sol·licitin la conclusió del sumari o la pràctica de noves diligències, i la petició de pràctica de noves diligències efectuada per una persona diferent al recurrent, han transcorregut, fins a la data, i descomptat el període en què els terminis processals van restar suspesos, més de dos any i mig sense l'obtenció de cap pronunciament al respecte.

En efecte, es pot analitzar separatament la pretensió de conclusió del sumari o de pràctica de noves diligències com a incident separat i dotat de completesa, que permet analitzar, en relació amb aquest, si s'ha produït o no la dilació indeguda. I, resta clar, en primer lloc, que l'actitud de la part no ha sigut la causant de la dilació, atès que, fins i tot, ha presentat un escrit d'insistiment, i, en segon lloc, que la complexitat processal o tècnica no existeix respecte d'aquesta fase que s'examina, per tant, el període d'inactivitat per part de l'òrgan judicial s'ha d'entendre com a inexcusable.

3.4. Per consegüent, del judici ponderat de la complexitat, de la durada i de les actuacions de les parts, es desprèn que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable i, per tant, el dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució).

En el seu escrit d'al·legacions, el Ministeri Fiscal no s'oposa a l'estimació del recurs, però denuncia els problemes estructurals existents en les batllies que instrueixen els processos de criminalitat organitzada. Aquest Tribunal Constitucional ja s'ha referit anteriorment a l'eventual existència de problemes estructurals i no pot sinó reiterar allò que ja ha exposat anteriorment, és a dir, que convé instar a qui ostenti les competències oportunes per tal de dotar de mitjans materials i humans als tribunals i garantir així els drets dels justiciables (veg. per ex. la sentència del 12 d'octubre del 2009, recaiguda en la causa 2009-9-RE, la sentència de l'11 de juliol del 2019, recaiguda en la causa 2019-21-RE o, més recentment, la sentència del 13 de juliol del 2020, recaiguda en la causa 2020-19-RE).

3.5. Quant a la sol·licitud urgent de l'adopció de les mesures necessàries per fer cessar la vulneració, a aquest Tribunal Constitucional li correspon declarar la vulneració del dret a un procés de durada raonable i comunicar-ho a l'òrgan judicial perquè adopti les mesures oportunes, en el termini més breu possible, per posar fi a la dilació, sense perjudici, de la indemnització que es pugui generar derivada del retard constatat.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Ramon Palou Godall.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable respecte de la instrucció de la causa 8000080/2015, pel que fa als fets continguts en aquesta resolució judicial.

3. Declarar que el recurrent té dret a ser indemnitzat pels perjudicis soferts.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Ramon Palou Godall, a la presidenta de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela

President

Jean-Yves Cullet

Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy

Magistrat

Dominique Rousseau

Magistrat